

सानीभेरी गाउँपालिका, सिम्ली, रुकुम(पश्चिम), कर्णाली प्रदेश, नेपाल

सानीभेरी राजपत्र

खण्ड: ७

संख्या : ०६

मिति: २०८०/११/०१

भाग-१ **सानीभेरी गाउँपालिका** **गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय**

नेपालको संविधान बमोजिम स्थानीय गाउँ सभाले बनाएको तल लेखिए बमोजिमको ऐन कार्यविधि , नियमावली, मापदण्ड सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको ।

दलित समुदायको अधिकार संरक्षण, प्रवर्द्धन र कार्यान्वयन ऐन २०८०

प्रस्तावना: नेपालको संविधान र संघीय कानून बमोजिम दलित समुदायको हक अधिकार संरक्षण गर्दै निजहरुको समुदाय विकासका लागि विभेदपूर्ण, सामाजिक सांस्कृतिक विभेदको अन्त्य गर्दै , सामावेशी सिद्धान्तका आधारमा उचित व्यवस्थापन गर्न बाञ्छनिय भएकोले नेपालको संविधानको धारा २२६ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी यो ऐन तयार पारिएको छ ।

परिच्छेद १ **प्रारम्भिक**

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

(१) यसको नाम “ सानीभेरी गाउँपालिकाका दलित समुदायको अधिकार संरक्षण, प्रवर्द्धन र कार्यान्वयन ऐन २०८० रहेको छ ” ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा:

(क) “ दलित ” भन्नाले राष्ट्रिय दलित आयोगले दलित भनि सूचिकृत गरेका र सम्बन्धित वडाले दलित भनि सिफारिस गरी जिल्ला वा इलाका प्रशासन कार्यालयले दलित भनि प्रमाणित गरेको समुदायका व्यक्तिलाई सम्झनु पर्छ ।

(ख) “अध्यक्ष” भन्नाले सानीभेरी गाउँपालिकाको अध्यक्षलाई सम्झनु पर्छ ।

(ग) “उपाध्यक्ष” भन्नाले सानीभेरी गाउँपालिकाको उपाध्यक्ष सम्झनु पर्छ ।

- (घ) “गाउँपालिका” भन्नाले नेपालको संविधान बमोजिम स्थापना भएको सम्झनु पर्छ ।
- (ङ) “कार्यपालिका” भन्नाले सानीभेरी गाउँकार्यपालिकालाई सम्झनुपर्छ ।
- (च) “सभा” भन्नाले संविधानको धारा २२२ को उपधारा (१) बमोजिमको गाउँ सभा सम्झनु पर्छ ।
- (छ) “तोकिएको वा तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस ऐन बमोजिम बनेको नियमावलीमा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ ।
- (ज) “आयोग” भन्नाले राष्ट्रिय दलित आयोगलाई सम्झनु पर्छ ।
- (झ) “जातीय भेदभाव तथा छुवाछूत” भन्नाले जातीय भेदभाव तथा छुवाछूत (कसूर सजाय) ऐन, २०६८ को दफा ४ बमोजिमको कार्य सम्झनु पर्छ ।
- (ञ) “सार्वजनिक स्थान” भन्नाले सरकारी कार्यालय, शैक्षिक वा औद्योगिक प्रतिष्ठान, प्राचीन स्मारक, पाटी-पौवा, धारा, इनार, कुवा, पोखरी, चौतारी, सडक वा बाटो, सार्वजनिक यातायातका साधन, मसानघाट, उद्यान-बगैचा, कुनै पनि किसिमको धार्मिक स्थल जस्ता सार्वजनिक प्रयोजनमा रहेका स्थान सम्झनु पर्छ र सो शब्दले सार्वजनिक रुपमा वस्तु वा सेवा बिक्री वितरण गर्ने अन्य कुनै पनि स्थान समेतलाई जनाउनेछ ।
- (ट) “सार्वजनिक समारोह” भन्नाले सार्वजनिक रुपमा आयोजना गरिएको भोज-भतेर, पुजा-पाठ, यज्ञ, अनुष्ठान, जन्म, नामाकरण, विवाह, मृत्यु जस्ता जुनसुकै प्रकारका धार्मिक, सामाजिक वा साँस्कृतिक समारोहलाई जनाउनेछ ।
- (ठ) “सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्ति” भन्नाले संविधान, अन्य प्रचलित कानून वा सम्बन्धित निकाय वा अधिकारीको निर्णय वा आदेश बमोजिम कुनै सार्वजनिक अख्तियारी प्रयोग गर्न पाउने वा कुनै कर्तव्य पालन गर्नु पर्ने वा दायित्व निर्वाह गर्नु पर्ने पदमा बहाल रहेको व्यक्ति सम्झनु पर्छ र सो शब्दले सार्वजनिक संस्थाको कुनै पदमा बहाल रहेको पदाधिकारी वा कर्मचारी समेतलाई जनाउनेछ ।

परिच्छेद-२

छुवाछूत तथा भेदभाव विरुद्ध सम्बन्धमा

३. जातीय तथा अन्य सामाजिक छुवाछूत र भेदभाव विरुद्धको अधिकार: (१) कुनै पनि व्यक्तिलाई निजको उत्पत्ति, जात, जाति, समुदाय, पेशा, व्यवसाय वा शारीरिक अवस्थाको आधारमा कुनै पनि निजी तथा सार्वजनिक स्थानमा कुनै प्रकारको छुवाछूत वा भेदभाव युक्त व्यवहार गरिने छैन ।
- (२) कुनै वस्तु, सेवा वा सुविधा उत्पादन वा वितरण गर्दा त्यस्तो वस्तु, सेवा वा सुविधा कुनै खास जात वा जातिको व्यक्तिलाई खरीद वा प्राप्त गर्नबाट रोक लगाइने वा त्यस्तो वस्तु, सेवा वा सुविधा कुनै खास जात वा जातिको व्यक्तिलाई मात्र बिक्री वितरण वा प्रदान गरिने छैन ।
- (३) उत्पत्ति जात, जाति वा शारीरिक अवस्थाको आधारमा कुनै व्यक्ति वा समुदायलाई उच्च वा नीच दर्शाउने, जात, जाति वा छुवाछूतको आधारमा सामाजिक भेदभावलाई न्यायोचित ठान्ने वा छुवाछूत तथा जातीय उच्चता वा घृणामा आधारित विचारको प्रचार प्रसार गर्न वा जातीय विभेदलाई कुनै पनि किसिमले प्रोत्साहन गर्न पाइने छैन ।
- (४) जातीय आधारमा छुवाछूत गरी वा नगरी कार्यस्थलमा कुनै प्रकारको भेदभाव गर्न पाइने छैन ।
- (५) यस दफाको प्रतिकूल हुने गरी भएका सबै प्रकारका छुवाछूत तथा भेदभावजन्य कार्य गम्भीर सामाजिक अपराधका रुपमा जातीय तथा अन्य छुवाछूत भेदभाव (कसूर र सजाय) ऐन २०६८ बमोजिम दण्डनीय

हुनेछन् र त्यस्तो कार्यबाट पीडित व्यक्तिलाई कानून बमोजिम जातीय तथा अन्य छुवाछूत भेदभाव (कसूर र सजाय) ऐन २०६८ अनुसार क्षतिपूर्ति पाउने छ ।

परिच्छेद-३

दलित समुदायको अधिकार

४. दलित समुदायको अधिकार : (१) गाउँपालिकाका सबै निकायमा दलितलाई समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तको आधारमा सहभागी हुने अधिकार रहनेछ ।

(२) सार्वजनिक सेवा लगायतका रोजगारीका अन्य क्षेत्रमा दलित समुदायको सशक्तीकरण, प्रतिनिधित्व र सहभागिताका अधिकार हुनेछ ।

(३) दलित समुदायलाई आफ्नो परम्परागत पेशा, ज्ञान, सीप र प्रविधिको प्रयोग, संरक्षण र विकास गर्ने अधिकार हुनेछ ।

(४) दलित समुदायका परम्परागत पेशासँग सम्बन्धित आधुनिक व्यवसायमा उनीहरूलाई प्राथमिकता दिई त्यसका लागि आवश्यक सीप र स्रोत प्राप्त गर्ने अधिकार हुनेछ ।

(५) भूमिहीन दलितलाई एक पटक जमीन प्राप्त गर्ने अधिकार कार्यान्वयन गरिनेछ ।

(६) आवासविहीन दलितलाई प्राथमिकताका आधारमा बसोबासको व्यवस्था गर्नेछ ।

(७) दलित भित्र पनि वादी, गर्न्धव समुदायको अधिकारलाई प्राथमिकताका आधारमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

(८) जातीय तथा अन्य सामाजिक छुवाछूत तथा भेदभावको कसूर र सजायको लागि नजिकको प्रहरी कार्यालयमा तोकिए बमोजिम उजुर गर्न सक्ने अधिकार हुनेछ ।

(९) उपदफा (८) बमोजिम दलित समुदायका व्यक्तिले सो कुराको उजुरी सानीभेरी गाउँपालिकाको न्यायिक समितीमा समेत दिन सक्नेछन ।

(१०) सानीभेरी गाउँपालिकाको न्यायिक समितिले लेखी पठाएमा सम्बन्धित निकायले सो सम्बन्धमा आवश्यक जाँचबुझ गरी त्यस्तो उजुरी उपर प्रचलित कानून बमोजिम आवश्यक कारवाही अगाडि बढाउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद – ४

शिक्षा, सीप विकास तथा रोजगारी

५. निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी व्यवस्था:

(१) दलित विद्यार्थीलाई प्राथमिक तह देखि उच्च शिक्षासम्म छात्रवृत्ति सहित निःशुल्क शिक्षाको व्यवस्था गरिनेछ ।

साथै प्राविधिक र व्यावसायिक उच्च शिक्षामा पनि छात्रवृत्ति सहित निःशुल्क शिक्षाको व्यवस्था गरिनेछ ।

(२) सानीभेरी गाउँपालिकाले दलित समुदायका लागि विशेष व्यवस्था गरी थप शैक्षिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरेर गुणस्तरीय शिक्षा उपलब्ध गराउने छ ।

(३) दलित छात्रवृत्ति र निःशुल्क शिक्षाको प्राप्तिको अनुगमन प्रभावकारी रुपले गर्न कार्यविधिमा तोके बमोजिमको एक समिति गठन गरिनेछ ।

६. छात्रवृत्ति तथा आर्थिक सहयोग सम्बन्धि व्यवस्था:

(१) दलित विद्यार्थीलाई दलित प्रवर्द्धन शैक्षिक कोषबाट शैक्षिक छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउनेछ ।

(२) दलित समुदाय भित्र पनि अति आर्थिक विपन्नता भएका विद्यार्थीहरूलाई यस गाउँपालिकाले आर्थिक सहूलियत र सहयोग प्रदान गर्न सक्नेछ ।

(३) दलित विद्यार्थीहरूलाई डाक्टर र ईन्जिनियर अध्यायनको लागि पहिलो प्रथामिकाता दिईनेछ ।

७. व्यवसायिक तालिम तथा स्वरोजगार:

(१) यस गाउँपालिकाले गाउँपालिकाक्षेत्र भित्रका सबै दलित समुदायका व्यक्तिहरूको सीप अभिवृद्धि गरी व्यवसायिकता विकास तथा स्वरोजगारीको अवस्था सृजना गर्न व्यवसायिक तालिम उपलब्ध गराउनेछ ।

(२) यस गाउँपालिकाले आफ्नो गाउँपालिकाक्षेत्र भित्रका विभिन्न पेशा वा व्यवसाय गर्न चाहाने दलित समुदायका व्यक्तिलाई निजमा रहेको सीप, क्षमता तथा पेशा, व्यवसायका लागि निजले तयार गरेको प्रस्तावनाका आधारमा सहूलियत दरमा ऋण तथा अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था गर्नेछ ।

(३) दलित समुदायका व्यक्तिले संचालन गरेको पेशा व्यवसाय दर्ता र संचालनको बखत लाग्ने सम्पूर्ण कर छुट गरिनेछ ।

(४) गाउँपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालित कुनै कम्पनी, संघ संस्था वा अन्य कुनै व्यापारिक वा व्यावसायिक निकाय वा प्रतिष्ठानले दलित समुदायका व्यक्तिलाई रोजगारी अवसरमा पहिलो प्राथमिकाता दिनु पर्नेछ ।

(५) दलित समुदायका पेशा व्यवसायलाई आधुनिकिकरण गर्दै उद्योगमा परिणत गरिनेछ ।

(६) दलित समुदायका पेशाको संरक्षण गरिनेछ ।

८. दलित समुदायका व्यक्तिलाई नियुक्त गर्नु पर्ने:

(१) यस गाउँपालिकाले आफ्नो गाउँपालिका क्षेत्र भित्र कुनै संघ संस्था, कम्पनी, कारखाना, शैक्षिक संस्था वा प्रतिष्ठानमा दलित समुदायका व्यक्तिको शारीरिक क्षमता, तालिम, योग्यता, अनुभव र सामावेशी सिद्धान्तका आधारमा गाउँपालिका भित्रको दलित समुदायको जनसंख्याको आधारमा नियुक्त गर्नु पर्ने गरी तोकिनेछ ।

परिच्छेद -५

सशक्तिकरण एव सामाजिक समावेशीकरण

९. सामाजिक सुरक्षा:

(१) सानीभेरी गाउँपालिकाले दलित समुदायका व्यक्तिलाई साधन श्रोतको उचित व्यवस्थापन गरी देहाय बमोजिमका सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याउनेछ ।

(क) सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सेवासहितको सामुदायिक आवास सुविधा विकास गर्न,

(ख) आवास विहिन दलित समुदायलाई आवासको व्यवस्था गर्न,

(ग) जीवन बिमा, स्वास्थ्य बिमा र दुर्घटना बिमा गराउन,

(घ) औषधि तथा आवश्यक सामग्री उपलब्ध गराउन,

(ङ) तोकिएको आधारमा बेरोजगारी भत्ता, जीवनयापन भत्ता तथा वृद्ध भत्ता उपलब्ध गराउन,

(च) तोकिएबमोजिमका अन्य सेवा सुविधा उपलब्ध गराउन ।

१०. स्वास्थ्य सम्बन्धि व्यवस्था

(१) यस गाउँपालिकाले गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका तोकिए बमोजिमको आय भन्दा कम वार्षिक आय भएका वा तोकिएको रोगको उपचारको लागि सरकारी अस्पताल, नीजि अस्पताल तथा अन्य निकायद्वारा सञ्चालित अस्पताल

वा स्वास्थ्य केन्द्र आदिमा भर्ना भएका अशक्त दलित समुदायका व्यक्तिलाई निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाउनेछ ।

(४) यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालित सबै अस्पतालका स्वास्थ्यकर्मीले अस्पतालमा उपलब्ध भएसम्मको गुणस्तरीय स्वास्थ्य उपचार सेवा प्राथमिकताका साथ दलित समुदायका व्यक्तिलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

११. समावेशी विकास:

क. गाउँपालिकाको विकासका हरेक क्रियाकलापमा गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका दलित समुदायका व्यक्तिहरूको सहभागिता गराइनेछ ।

ख. विकासका हरेक क्रियाकलापमा योजना निर्माण देखि कार्यान्वयन र मूल्याङ्कन सम्म दलित समुदायका व्यक्तिहरूको सहभागिता गराइने छ ।

ग. विकासका हरेक विधामा दलित समुदायका सवाल समावेश गरिनेछ ।

घ. दलित मैत्री विकास अवधारणाको संयन्त्र निर्माण गरिनेछ ।

ड. विकासको मूल प्रभावमा दलित समुदायको विकास कार्यक्रम समावेश गरेर लैजानु पर्नेछ ।

१२. जिविकोपार्जन:

क. गाउँपालिकाले सम्पूर्ण गाउँपालिकामा वसोवास गर्ने दलित समुदायका व्यक्तिहरूलाई आवश्यकताको आधारमा शिक्षा, तालिम, सिपमूलक कार्यक्रम आदिमार्फत सिप बिकास गर्नेछ ।

ख. गाउँपालिकाले तालिम वा सिप प्रदान गरेका दलित समुदायका व्यक्तिहरूलाई जिविकोपार्जनका निम्ति स्वरोजगार, घरेलु तथा साना उद्योग सञ्चालन गर्न लगानीको वातावरण गरिदिनेछ ।

ग. दलित समुदायका व्यक्तिहरूले व्यक्तिगत वा सामुहिक रुपमा उत्पादन गरेका विभिन्न उत्पादनको बजार व्यवस्था हुन नसकेमा सो को व्यवस्थापन गाउँपालिकाले गर्न सक्नेछ ।

घ. दलित समुदायका परम्परागत सीप ज्ञान र अनुभवलाई आधुनिकरण गरिनेछ ।

१३. सहूलियत र सुविधा:

(१) यस गाउँपालिकाले दलित समुदायका व्यक्तिलाई कृषि र स्वरोजगारमूलक व्यवसाय वा उद्यमशीलताका लागि अनुदान वा सहूलियत ब्याजदरमा ऋण उपलब्ध गराउने व्यवस्था गर्नेछ ।

परिच्छेद-६

समिति तथा कोष

१४. दलित अधिकार प्रबर्द्धन समिति:

(१) सानीभेरी गाउँपालिकामा दलित समुदायका व्यक्तिहरूको सर्वाङ्गीण विकास गर्ने उद्देश्यले गाउँपालिकाले यो ऐन र अन्य प्रचलित कानूनले प्रदान गरेका सेवा, सुविधा तथा अधिकारको प्रयोग गर्नका लागि गाउँपालिका अध्यक्षको अध्यक्षतामा वा निजले तोकेको व्यक्तिको अध्यक्षतामा एक दलित अधिकार प्रबर्द्धन समिति गठन गर्नेछ ।

(२) दलित अधिकार प्रबर्द्धन समितिमा देहाय बमोजिमका ब्यक्तिहरू रहने छन् ।

क. गाउँपालिकाको अध्यक्ष - अध्यक्ष

ख. गाउँपालिकाको भौगोलिक क्षेत्र भित्र दलित अधिकार, दलितका विविध क्षेत्रमा ख्याति कमाएको दलित समुदायकालागि लामो समय देखि योगदान पुर्याएको दलित समुदाय मध्ये गाउँपालिका कार्यपालिकाले मनोनित गरेको एक जना व्यक्ति - उपाध्यक्ष

- ग. सामाजिक विकास समिति संयोजक एक जना - सदस्य
- घ. दलित अधिकार क्षेत्रमा कम्तिमा ५ वर्ष कार्य गरेका अनुभवी व्यक्तिहरू मध्येबाट १ जना महिला पर्ने गरी गाउँपालिकाद्वारा मनोनित दलित समुदायका ३ जना - सदस्य
- ङ. प्रमुख प्रशासासकीय अधिकृत - सदस्य
- च. गाउँपालिकाले तोकेको कार्यपालिकाको सदस्यहरूबाट १ जना महिला सहित ३ जना - सदस्य
- छ. सामाजिक विकास शाखा प्रमुख - सदस्य सचिव

१५. दलित अधिकार प्रबर्द्धन समिति को काम कर्तव्य र अधिकार: (१) दलित अधिकार प्रबर्द्धन समिति को काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुने छः

- क. दलित समुदायको अधिकार संरक्षण र हित प्रवर्द्धनको लागि गाउँमा टोलविकास संस्था मार्फत टोल सम्म सचेतनामूलक कार्यक्रम गर्दै प्रचार प्रसार र पैरवी गर्ने ।
- ख. दलित समुदायको अधिकार संरक्षण र प्रवर्द्धनका लागि देखा परेका समस्या समाधान गर्ने ।
- ग. जातीय छुवाछूत तथा भेदभाव कसुर र सजाय ऐन २०६८ लाई कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
- घ. दलित विध्यार्थीको निशुल्क तथा अनिवार्य शिक्षाको व्यवस्था मिलाएर कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
- ङ. दलित समुदायको लागि विनियोजन बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
- च. दीगो विकास कार्यक्रम र दलित समावेशीकरण गर्ने गराउने ।
- छ. विकासका हरेक क्षेत्रमा दलित समावेश गरेर लैजाने ।
- ज. समितिले गाउँपालिका भरीका सबै दलित समुदायका व्यक्तिहरूले पाउने अधिकार, उनिहरूले निर्वाह गर्नुपर्ने कर्तव्य र गाउँपालिकाले प्रदान गर्ने सेवा सुविधा आदिको एकद्वार प्रणालीबाट व्यवस्थापन गर्ने छ ।
- झ. दलित समुदायकालागि समितिले शिक्षा, स्वास्थ्य, तालिम, छात्रवृत्ती पहिचान आदिमा विशेष चासोका साथ समन्वय गरेर काम गर्नेछ ।
- ञ. सेवा सुविधा तथा लगानीमा दोहोरो नपारेर सबैलाई व्यवस्थापन गर्ने जिम्मा यस समितिको हुनेछ ।
- ट. तोकिए बमोजिम अन्य कार्य गर्ने गराउने ।

१६. दलित अधिकार निगरानी केन्द्र

- (१) दलित समुदायको अधिकार संरक्षण, प्रवर्द्धन गर्न दलित समुदायको समग्र विकास गर्न र जातीय तथा अन्य छुवाछूत र भेदभावको कसुर र सजायको व्यवस्थापन गर्न एक इकाईको रुपमा दलित अधिकार निगरानी केन्द्र रहनेछ ।
- (२) दलित निगरानी केन्द्रमा एक नायब सुब्बा र एक सहायक कर्मचारीको व्यवस्था गरिनेछ ।

१७. दलित अधिकार संरक्षण र प्रवर्द्धन कोष

- (१) दलित समुदायको अधिकारको संरक्षण र प्रवर्द्धन साथै अन्य सेवा तथा सुविधा प्रदान गर्नका लागि गाउँपालिकाले एक दलित अधिकार संरक्षण र प्रवर्द्धन कोषको स्थापना गर्नेछ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा देहायका रकमहरू रहनेछन :

- (क) नेपाल सरकारबाट प्राप्त रकम,
- (ख) कुनै व्यक्ति वा संस्थाबाट सहयोग स्वरूप प्राप्त रकम,
- (ग) विदेशी व्यक्ति, संघ वा संस्थाबाट प्राप्त रकम,
- (घ) अन्य विभिन्न स्रोतबाट प्राप्त हुने रकम ।

- (च) गाउँपालिकाको आन्तरिक श्रोतबाट संकलन भएको रकम मध्येबाट कार्यपालिकाको निर्णयबाट बिनियोजित रकम
- (छ) दलित अधिकार संरक्षण र प्रवर्द्धन कोषमा संघीय र प्रदेश सरकारबाट यस पालिकालाई प्राप्त कार्यक्रम र बजेट समेत कोषमा राखिनेछ र कोषको परिचालन दलित समावेश विकास अवधारणामा गरिनेछ ।
- (३) दलित अधिकार संरक्षण र प्रवर्द्धनकोषका लागी गाउँसभाले निश्चित रकम निर्धारण गरि कोषमा संकलन गर्नेछ ।
- (४) दलित अधिकार संरक्षण र प्रवर्द्धन कोषको बैंक खाता सञ्चालन प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र लेखा अधिकृतको हस्ताक्षरमा बैंक खाता संचालन गरिनेछ ।
- (५) दलित समुदायको अधिकार संरक्षण र प्रवर्द्धन कोषको परिचालन निर्देशिका र कार्यविधिले तोके बमोजिम हुनेछ ।
- (६) अन्तरजातिय मागी विवाह गर्ने जोडिलाई आर्थिक र सम्मान सहयोग तोकिए बमोजिम गरिनेछ ।
- (७) संविधान संघीय कानून संग बाझिएको हक सम्म संघीय कानून अनुरूप हुनेछ ।

परिच्छेद-७

विविध

१८. ऐन संशोधन: यस ऐनको आवश्यक संशोधन तथा थपघट गाउँसभाले गर्न सक्नेछ ।

१९. नियम बनाउने अधिकार: यस ऐनको कार्यान्वयनको लागि सानीभेरी गाउँपालिकाले आवश्यक नियम निर्देशिका र कार्यविधि आदि बनाउन र लागू गर्न सक्नेछ ।

आज्ञाले
दिपक बुढाथोकी
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत